

Mahtoodete nõudlus Eesti turul

Merit Mikk

Mahepõllumajanduse Koostöökogu

EPKK Maheturu aastakonverents

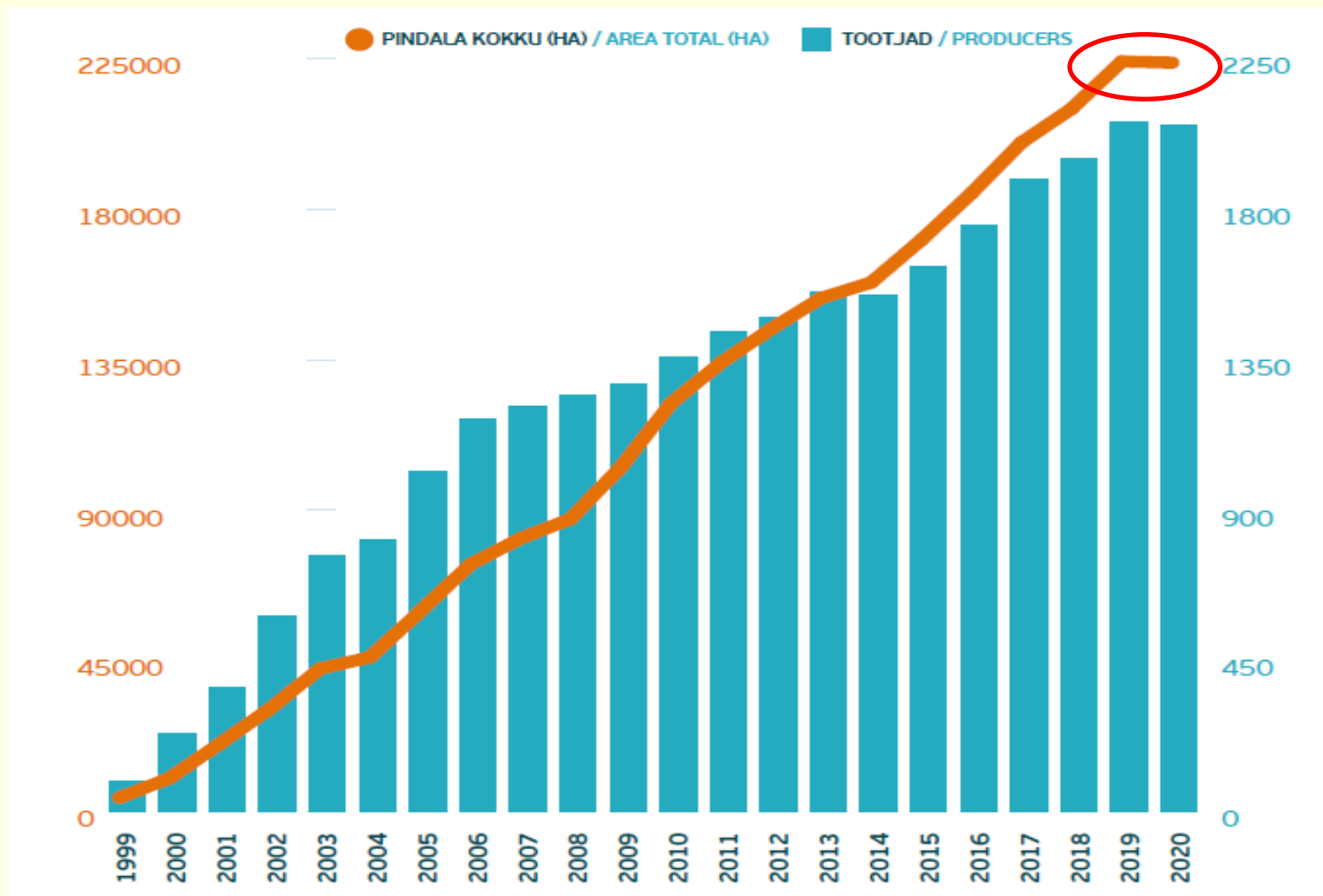
14.10.2021, Tartu

meritoko@gmail.com

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Mahepõllumajandus Eestis 1999-2020

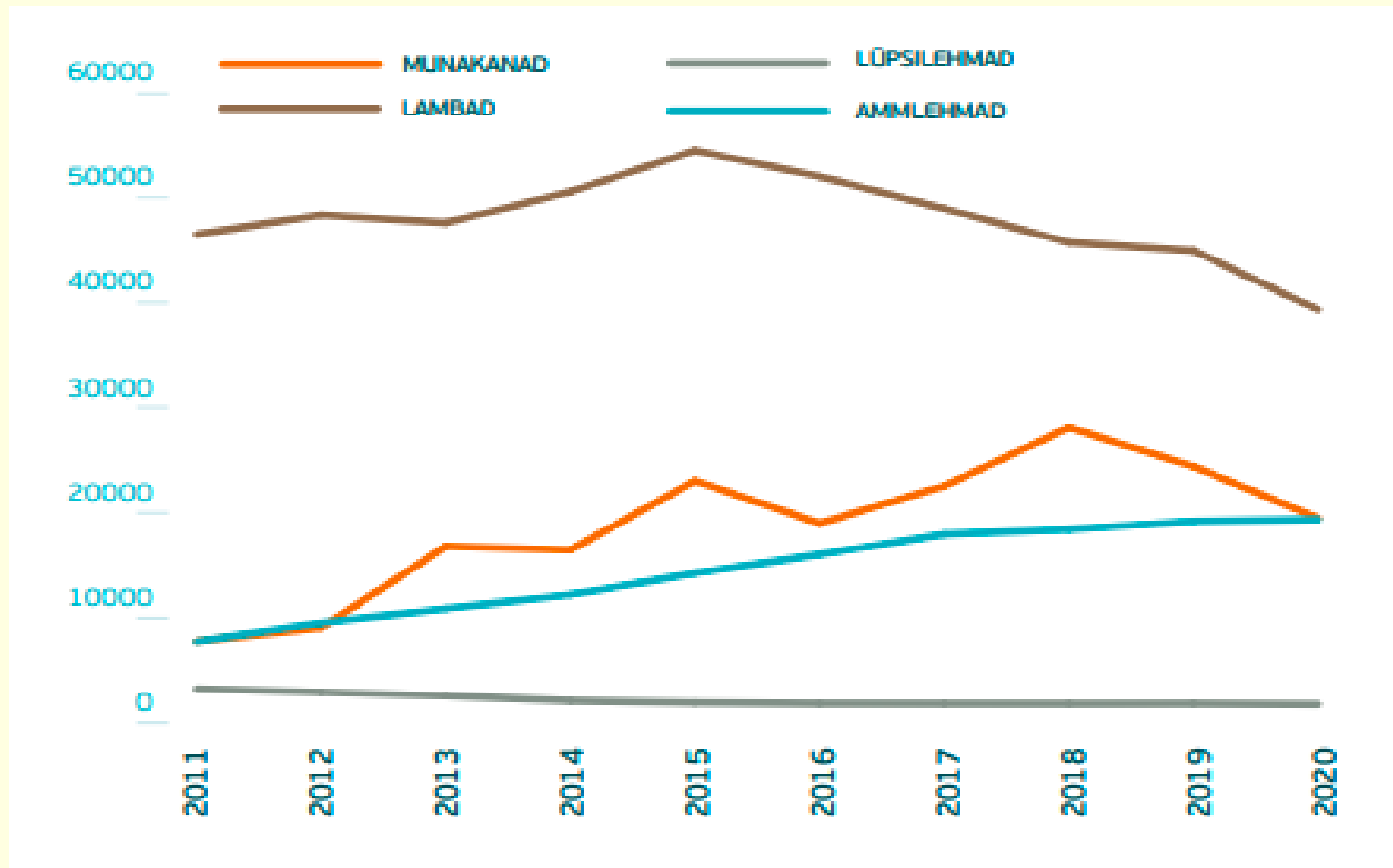

Allikas: Eesti Mahepõllumajanduse SA PTA jm andmetel

2020 - 223 813 ha, 2050 mahetootjat

Maheloomakasvatus 2010-2020

Ligikaudu pooled Eesti lammastest ja lihaveistest mahetootmises

Andmete allikas: Eesti Mahepõllumajanduse SA PMA andmetel

Mahetoidu töötlemine

- Mahetoidu töötlemisega tegeleb ca 200 ettevõtet, kellest umbes 30% on ka mahetootjad
- 2020. a suurenes töödeldud mahetoodangu maht 27% võrreldes aasta varasemaga
- Jätkuvalt vaid üksikud suuremad tööstused

2020. a parima mahetoote konkursil osalenud tooted. Selle aasta parimad kuulutatakse välja 4.novembril

Mahetoidu turg (1)

- Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) uuringu andmetel müüdi **2020. a jaekaubanduses vähemalt 1931 kodumaist mahetoodet (2019 - 1779, 2018 - 1695)**
 - Suurimat valikut mahetoidukaupu ja -jooke pakkus 2020. aastal jätkuvalt Ökosahver, järgnesid Rimi hüpermarket koos Talu Toidab alaga ja Biomarket
- **Viimased jaeturumahu andmed 2019. a kohta**
- **Kogu mahetoidukaupade jaeturumaht oli 2019. a EKI hinnangu kohaselt vähemalt 61,8 mln eurot**
- **Kodumaiste mahetoidukaupade ja -jookide müügikäive oli 18,5 mln ja see suurenes 2019. a võrreldes 2017.a-ga 48% (arvutatud EKI hinnangute alusel)**

Mahetoidu turg (2)

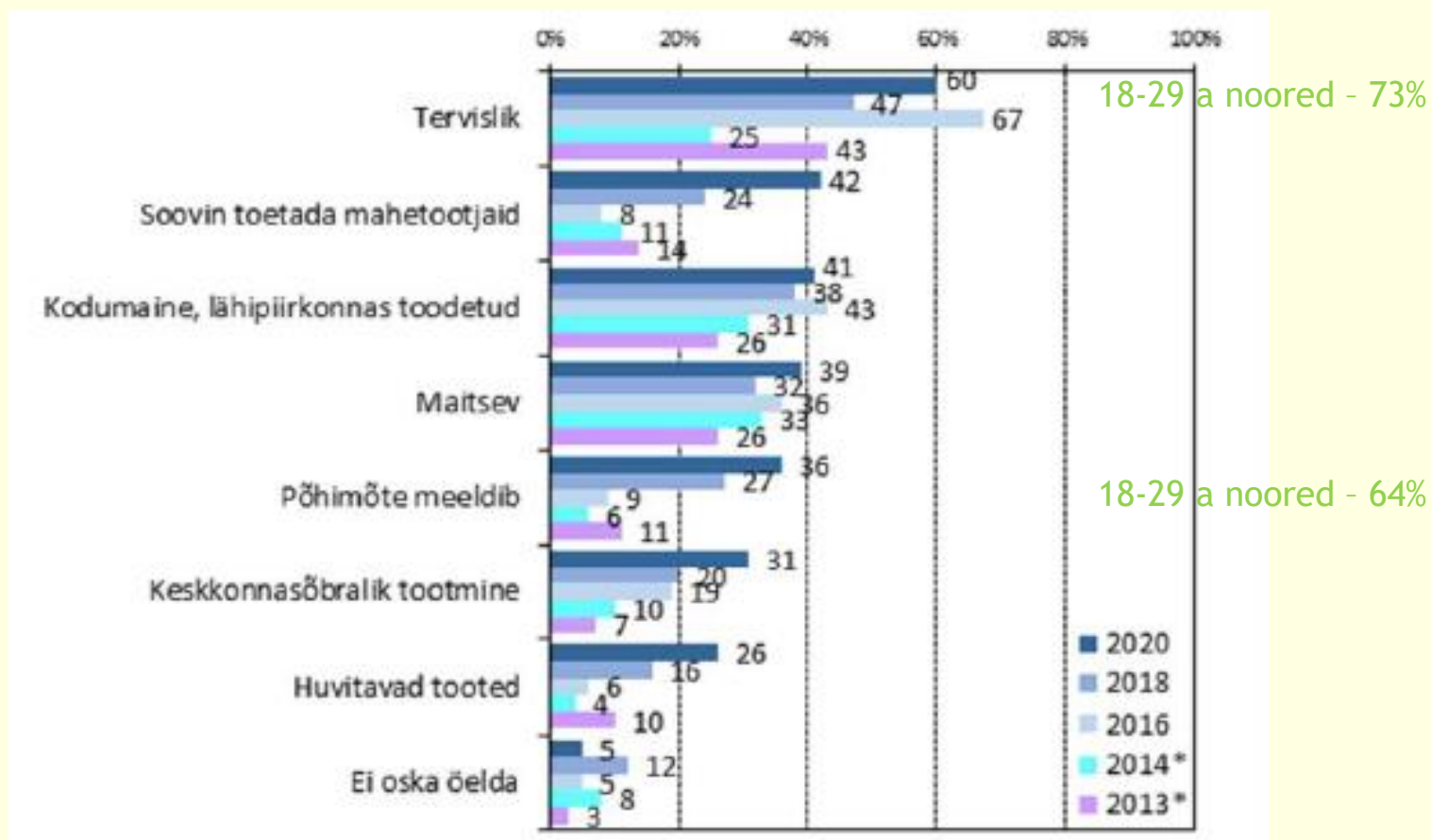
- Suhteliselt palju mahetoitu müüakse jätkuvalt spetsialiseerunud kauplustes (ca 40), kuid kaubanduskettides müüdavate toodete valik suureneb pidevalt (suuremates Rimides juba üle 1000 toote)
- Internetikauplusi (kus on suures osas mahetooted) on ca 10, lisaks paljud mahetootjad/töötledjad, kes müüvad oma veebipoe vm tellimussüsteemi kaudu
- Internetimüük suurenes oluliselt koroonaga esimestel kuudel märts-mai, ka praegu on paljudel müük 2019. aastast palju suurem
- Restoranidele-kohvikutele müük pigem vähenenud, lasteasutustele suurenenud

EKI uuring:

Eesti elanike toidukaupade ostueelistused ja hoiakud (2020)

- Kõige teadlikumad mahetootmisest ja mahemärgistustest olid jõukaimad vastanud (üle 1200€ netosissetulek kuus pereliikme kohta), vanuseliselt olid teistest teadlikumad 18-29-aastased noored
- Vähemalt kord nädalas ostis mahetoitu 13% vastanutest, vanuserühmas 18-29 vastanutest 27%
- Iganädalaste mahetoidu ostjate osakaal on suurima sissetulekuga elanike rühmas tõusnud 15%-lt (2018.a) 26%-ni (2020.a).
- Kõrgemat hinda oli mahetoidu eest nõus maksma 54% küsitlusele vastanutest (2018.a 38%)

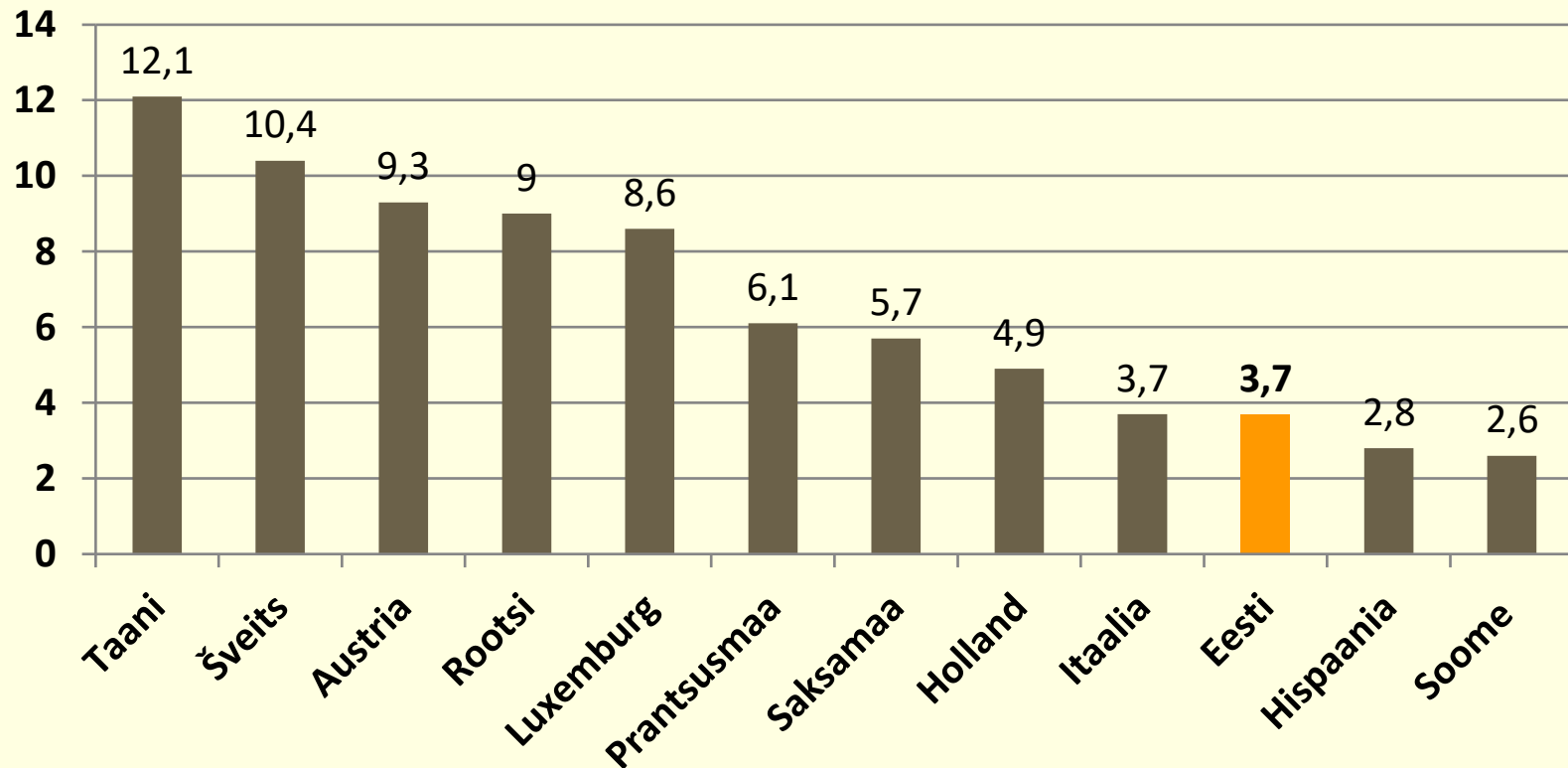
Mahetoidu ostmise põhjused (EKI, 2020)

* EMOR CAPI meetod

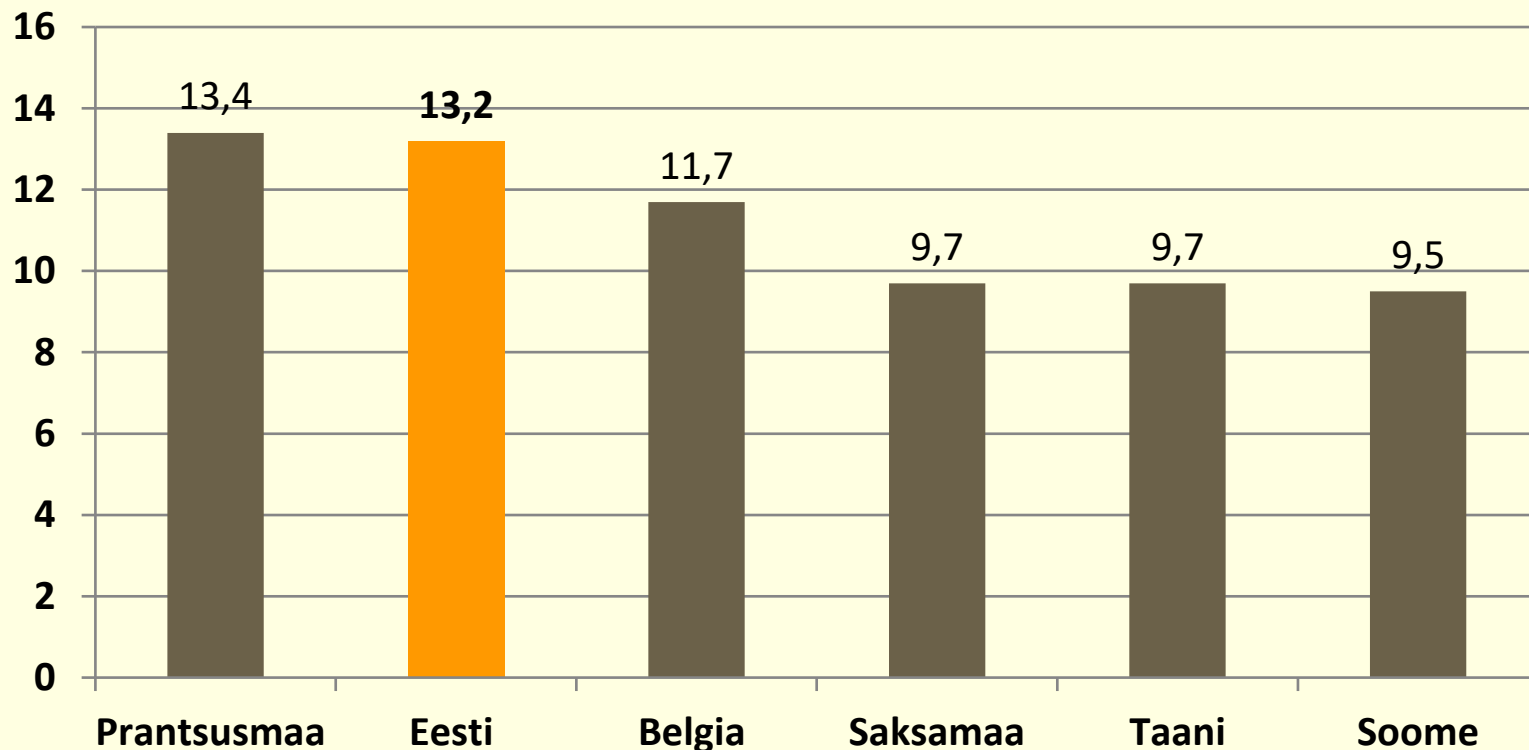
Allikas: Eesti elanike toidukaupade ostueelistused ja hoiakud, EKI, 2020

Mahetoidu osa jaeturul 2019 (%)

Andmete allikas: FiBL 2021

Mahetoidu jaeturu kasv 2019 vs 2018 (%)

Andmete allikas: FiBL 2021

2020: Mitmes riigis kiire kasv, nt Saksamaal ja Austrias üle 20%,
Taanis 14%, UK-s 13%
Eesti kohta pole veel andmeid

Näide: Rimi

- Rimides müüdava mahe toodete sarja ICA / love eco tooted:

- 2019 - 722
- 2020 - 1085
- 2021 - 1421

- Müükide suurenemine:
 - 2021 vs 2020 - 21%
- Mahebeebitoitude suur osakaal sortimendist
- Talu Toidab müügialad kohalike väiketootjate kauba müügiks

Näide: Talu Toidab

- Talu Toidab müügialad Rimides
 - Peamised tarnijad kodumaiseid väiksemad tootjad/töötledjad
 - Alustati 2011. a ühe müügialaga
 - Hetkel 38 Rimis riiulid/müügialad
- Mahetoodete müük ca 60% käibest, sortimendis ligi 600 kohalikku mahetoodet
- 2021. a müük suurenenud üle 15% võrreldes 2020. a
- 2021 vs 2019:
 - mahemunade müük jätkuvalt hea
 - maheveiseliha ja -lihatoodete müük suurenenud
 - kuivainetest kõige parem müük mahetatratoodetel
 - snäkke/maiustusi osteti vähem (sama ka 2020. a)

Näited:

- Biomarket - 10 kauplust, e-pood suhteliselt hiljuti alustatud

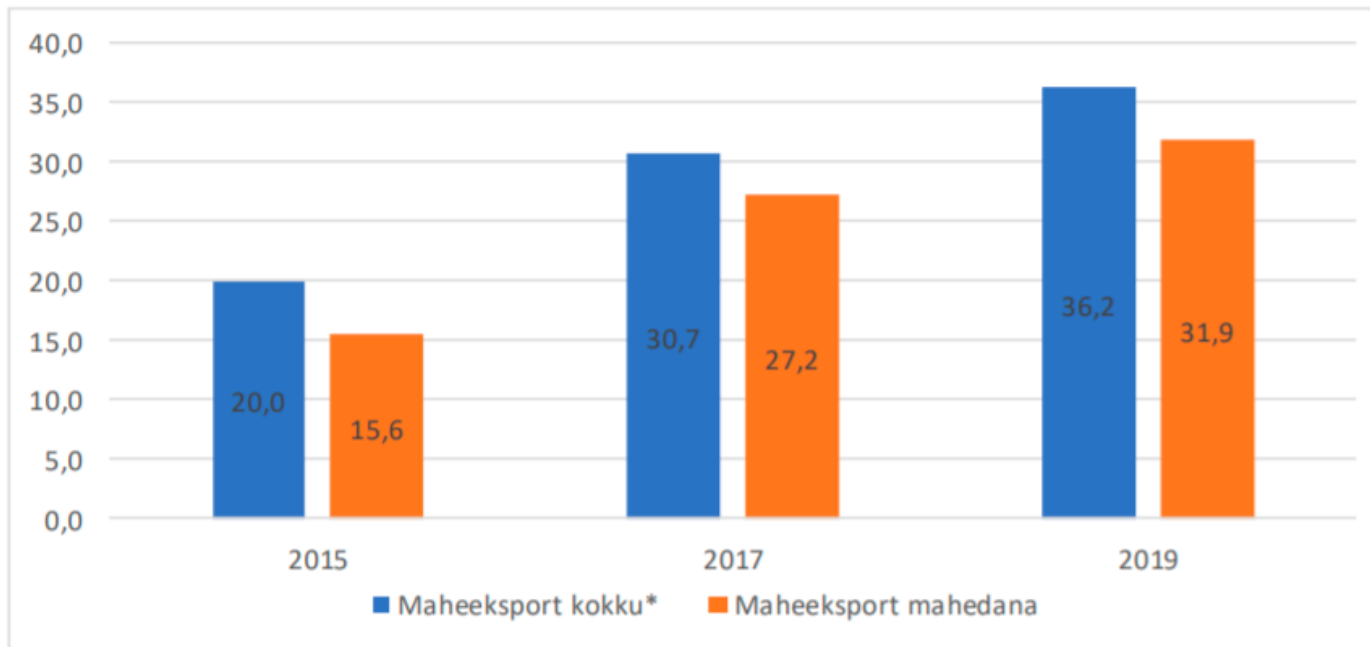

- Ökosahver - 1 kauplus, e-pood juba pikka aega

Mahetoidu eksport (1)

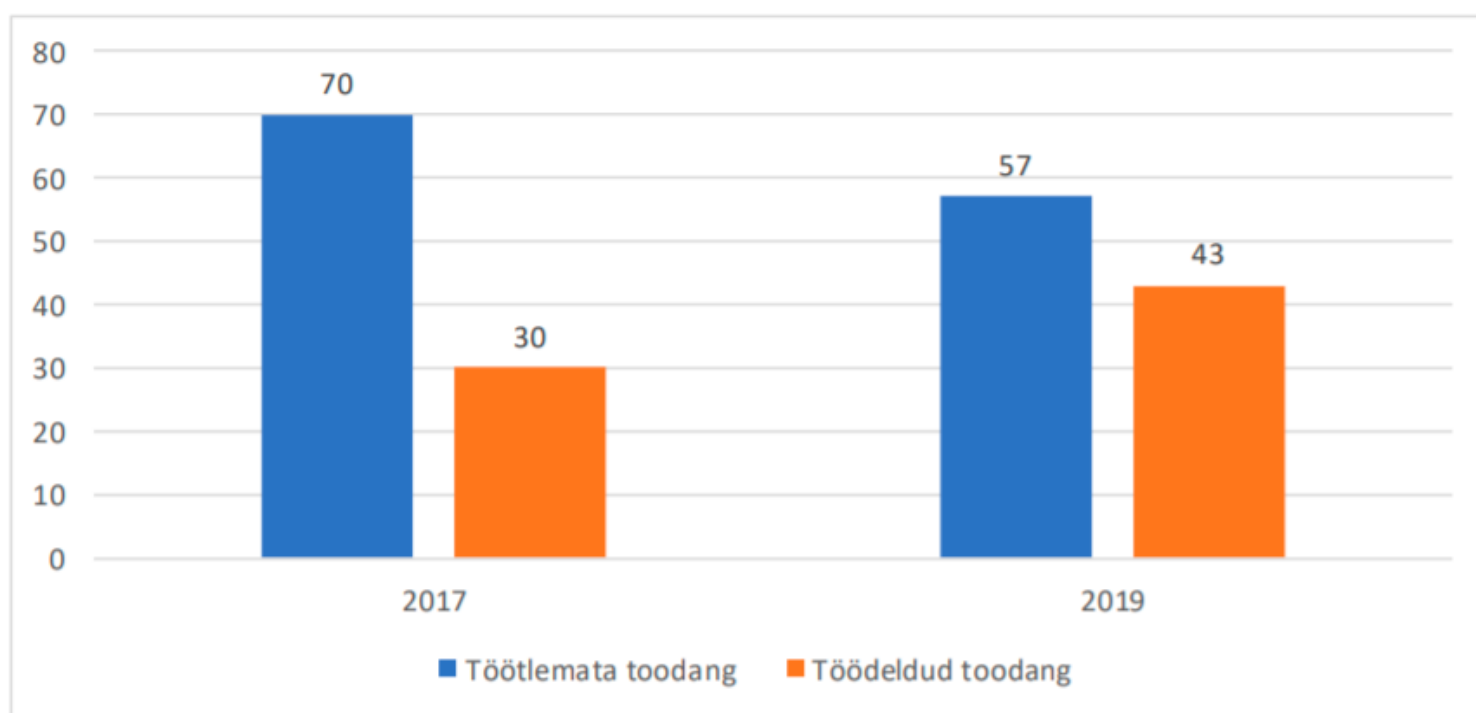
- Eesti Konjunkturiinstituudi uuringud igal teisel aastal. Viimane 2019.a kohta
- Kõige rohkem (44% kogu mahetoidu ekspordist) eksporditakse teravilja, õlikultuure ja kaunvilju. 2019. a nende osakaal rahalises mahus vähenes, sest hinnad olid oluliselt madalamad võrreldes 2017.a

* sh laiendatud mahe elusloomade ekspordikäive, kus kõik maheloomad ei pruugi olla eksporditud mahedana.

Mahetoidu eksport (2)

- 2019 - töödeldud toodangu osa suurenemine
- Eesti mahetoodang jõuab müügile vähemalt 15 EL-i liikmesriiki ja 12 riiki väljapool EL-i (EKI)

Mahetoit toitlustuses

- Mahetooraine kasutamisele tohivad viidata vaid need toitlustuskohad, kes on sellest teavitanud PTA-d
- 2021. a septembri lõpu seisuga oli mahetooraine kasutamisest teavitanud 56 toitlustuskohta, kellest 37 on taotlenud õiguse kasutada toitlustuse ökomärki
- Koolidest ja lasteaedadest on mahetooraine kasutamisele viitamise õigus 39-l.
- Head haridusasutustes mahetoidu kasutamise näited Tartu linnas ja Võrumaal. Huvi ja esimesed teavitatud toitlustuskohad ka teistes piirkondades

Mahetoit lasteasutustes

- MEM 30.09.21 pressiteade: 2022. a käivitatakse pilootprojekt, mille eesmärk on pakkuda koolides rohkem mahetoitu
- Skandinaavia riikide kogemus näitab, et mahetoidu kasutamise edendamise avaliku sektori tootlustuses on andnud selge tõuke nii mahetoodangu mahtude suurenemisele (tootjad, töötajad) kui ka laiemale valiku mahetoidu jõudmisele restoranidesse/kohvikutesse ja kauplustesse
- Ka EL mahetootmise tegevuskava (2021) tegevuste hulgas on nt järgmised tootlust puudutavad tegevused:
 - Lisada mahetooted jätkusuutlikku toitu hõlmavate riigihangete kohustuslike miinimumnõuete hulka, mis töötatakse välja jätkusuutlike toidusüsteemide õigusraamistikku osana 2023. a
 - Selgitada koostöös liikmesriikidega välja viisid, kuidas suurendada mahetoodete jagamist koolikavade raames

Info

- Koduleht:

www.maheklubi.ee

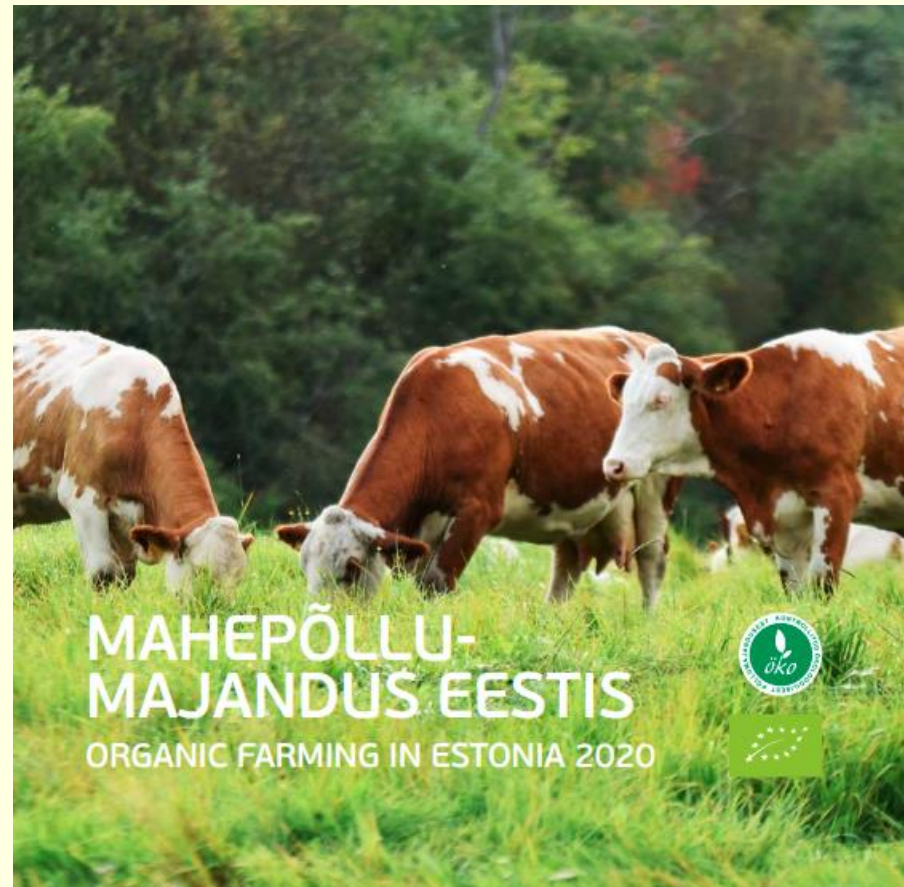
- Facebook: Maheklubi
- Instagram: Maheklubi

- Iga-aastane mahepõllumajanduse ülevaade:

<http://www.maheklubi.ee/mison/estis/>

- Mahepõllumajanduse leht - alates 1996

http://www.maheklubi.ee/mahepollumajanduse_leht/

Maepõllumajanduse aastakonverents

4. november 2021

Parima mahetootja, mahetoidu ja mahejoogi
väljakuulutamine

Tänan!